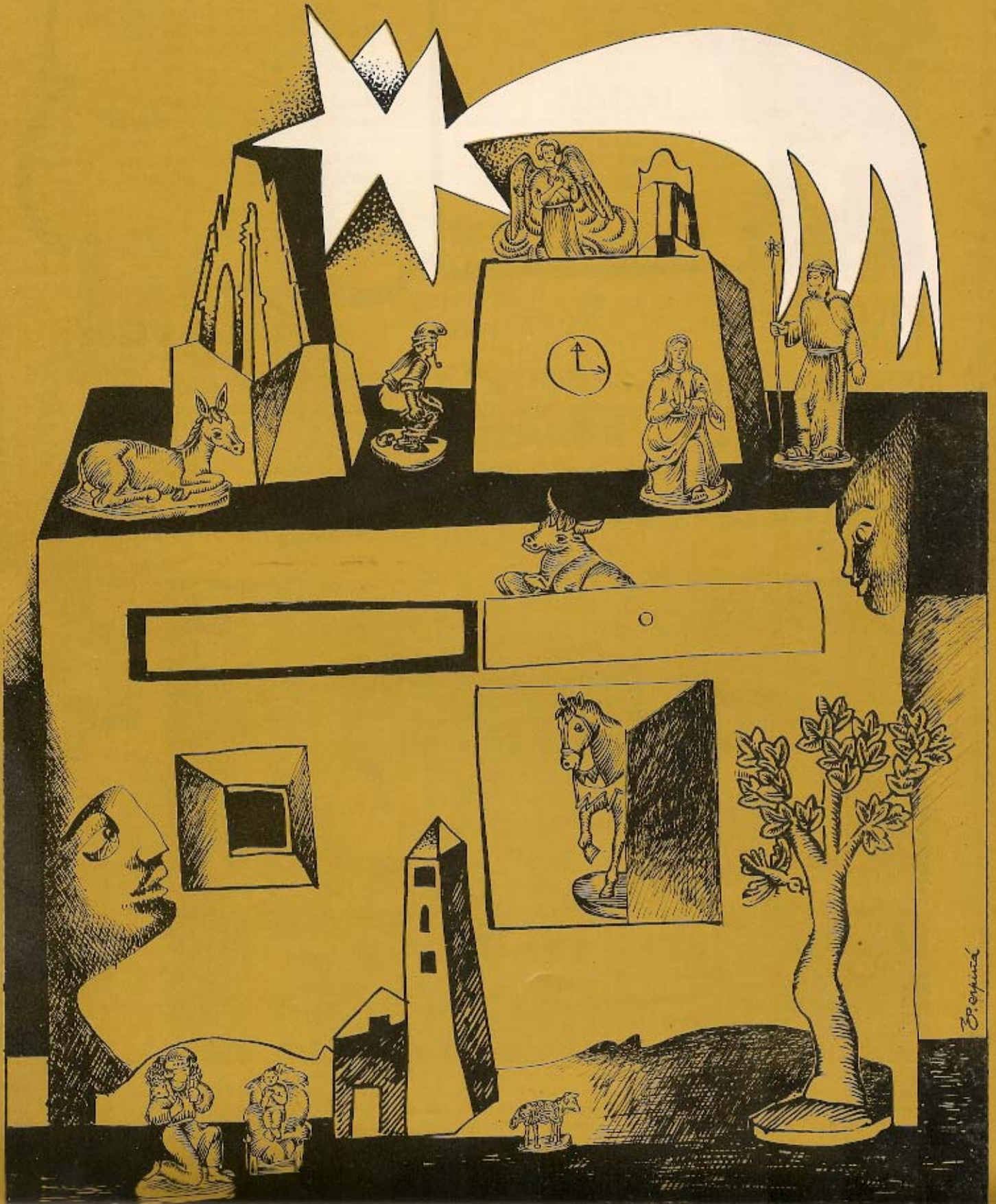


ANY III - N.º 29 - DESEMBRE 1981

la farga

BUTLLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS **SALT**



ESPIGOLANT



EN RECORD DE NA CAROLINA

*Trobarem a faltar el teu somriure,
dius que ens deixes. L'en vas lluny d'aquí,
però el record del poble on vas viure
no l'esborra la pols del camí...*

El poble de Salt,
11 de novembre del 1.981



La Farga, amb una mica de retràs, però sense oblidar a "La Carolina" vol des d'aquesta pàgina donar testimoni del record que li tenim. I igual que el dia 11 de novembre, tot el poble de Salt, li va donar el seu comiat a través de les pàgines del Punt-Diari, nosaltres li desitgem bon i tranquil repós. Al cel sia.

VISION ESCOLAR DEL "GUERNICA", EN SALT

Els alumnes del Col·legi "Silvestre Santaló" no han volgut deixar passar l'any —del centenari del seu naixement— sense fer el merescut homenatge a PICASSO, i han decorat les parets amb el famós "GUERNICA". Cal dir que qui ha portat la iniciativa ha estat el seu professor de dibuix el conegut artista-pintor gironí JOSEP PERPINÀ, per cert, el mateix que ha honorat als lectors de La Farga, amb la portada d'aquest número de Nadal. Felicitats a tots!



En el Institut de Salt «Silvestre Santaló», sus alumnos de Formación Estética, bajo la dirección del artista Josep Perpiñà, profesor del citado centro, han rendido homenaje a Pablo Picasso, en el centenario de su nacimiento, con la realización de una réplica del «Guernica», a tamaño natural y, paralelamente, una muestra de dibujos sobre tema picassiano. (Foto Pablito)



la farga

BOLETIN DEL CASAL DE JUBILATS SALT

ANY III - N.º 29

DESEMBRE 1981

SUMARI

Espigolant.....	2
Editorial.....	3
Vida del Casal.....	4
Petanca.....	5
Muntanya.....	5
Europa vol la pau.....	6
Un treball que fa història.....	7
Culturàlia.....	9 i 13
La rebel·lió del fang.....	10 i 11
Des del carrer major.....	13
Teva/Meva.....	15
Salt.....	17
La vida amb humor.....	19
Cagaferro.....	19

CONSELL DE REDACCIÓ

Lluís Mateu, Josep Cristòfol, Quim Pla, Miquel Casellas, Joan Arnau, Narcís Burch, Eusebi Cabzas, Martí Fita, Guillem Terribas i Joan Boada.

COMPAGINACIÓ I DISSENY

Guillem Terribas.

PORTADA

Josep Perpiñà

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NUMERO

Jordi Arnau i Maurici Duran.

ADMINISTRACIÓ: M. Casellas

PUBLICITAT: J. Cebrián.

DISTRIBUCIÓ

Joan Roig i Pitu Geli

REDACCIÓ:

Passeig Verdaguer, n.º 1
CASAL DE JUBILATS
SALT

IMPRESSIÓ

TIPOGRAFIA OFFSET PAGÈS
Teléf. 42 01 07 - ANGLÈS

D'aquest número de LA FARGA se n'han imprès 1.100 exemplars.

Autoritzem la reproducció dels articles, esmentats el nom de LA FARGA.

Diposit Legal: GI 356-1979

editorial



NADAL

Nadal de secada. Nadal d'atur. Nadal de colza. Nadal de neutrons. Nadal de crisi. Nadal d'OTAN.

Però també Nadal de desig de pau en aquest món abocat a la guerra. Nadal de desig de treball per a tots. Nadal de solidaritat en aquest món egoista.

Vint-i-nou "Fargues" criden els saltencs a l'esperança i a mirar amb optimisme el futur. El Casal de Jubilats lluitant al costat de les altres Entitats saltenques. Amb una visió que supera les fronteres de Salt i mira enllà, mira el món que cal construir, un món que volem deixar millor de com l'hem trobat, un món en el qual els nostres infants puguin viure-hi dignament el dia de demà.

Amb goig i esperança us desitgem, des de LA FARGA, bones festes de Nadal a tots.





**ORGANITZACIÓ DE LA
PROPIETAT IMMOBILIÀRIA**

**ADMINISTRACIÓ DE FINQUES
GESTORIA ADMINISTRATIVA**

**DECLARACIÓ DE RENDA: Podem solucionar els
seus dubtes.**

**VIVENDES DE PROTECCIÓ OFICIAL:
PRÈSTECES I EXENCIONS D'IMPOSTOS**

Avda. Jaume I, 44, baixos

Telèfon 20 88 54

GIRONA



Aquest mes correspondria fer una mica de resum de les activitats del nostre Casal, però això ho farem en viu a l'Assemblea de Socis del proper dia 19; això sí, prometem donar un ampli resum en la propera Farga, o si això no és possible per problemes d'espai, adjuntarem un full explicatiu amb els punts més destacats de l'Assemblea i l'estat de comptes.

Aquests dies hi ha força activitat a la Secretaria del Casal, doncs ja som com qui diu a primer d'any i cal fer tots els carnets nous, els rebuts i tota la paperassa.

Aprofitem aquestes ratlles per demanar a aquelles persones que vulguin col·laborar a les tasques del Casal, tant a la Secretaria, com a l'organització d'excursions o activitats, que es posin en contacte amb algun membre de la Junta. Necessitem més gent disposada a treballar pel Casal.

El dia de Sant Esteve, no cal dir-ho, hi haurà el tradicional vermut que gràcies a l'esforç d'en Cebrian i a la col·laboració desinteressada de moltes botigues i fàbriques d'embotits de Salt, podem oferir any darrera any a tots els socis i simpatitzants. Hi esteu tots convidats.

No podem deixar passar l'ocasió per desitjar a tots els socis i lectors de La Farga unes felices Festes de Nadal i Any Nou. Que per molts anys poguem continuar saludant-vos des d'aquestes pàgines.

Per últim, una indiscreció. La Junta s'ha proposat adecentar els locals del Casal que pels molts anys d'ús, ja no són, potser, tan acollidors com voldríem, però d'això ja en parlarem més endavant.

**RADIO
ANGELATS**

**TELEVISIÓ
ALTA FIDELITAT
AMPLIFICACIÓ**

**ELECTRODOMÈSTICS
PETITS DOMÈSTICS
DISCS I CASSETTES**

Carrer Àngel Guimerà, 63 - Tel. 23 52 15
SALT - Girona



**A LA NOSTRA SALA D'ALTA FIDELITAT
HI TROBAREU EQUIPS DE
LES MILLORS MARQUES**

**FISHER, GRUNDIG, PIONEER, AIWA,
AKAI, MARANTZ, JUC, DUAL, I.T.T.**



Vida del CASAL



C.P. SALT

LLIGA SOCIAL. Quasi al mig de la competició, la Lliga Social 81-82, té un al·licient molt interessant a la capçalera de la classificació. Cinc equips comanden la mateixa tan sols amb dos punts de diferència. Qui serà el campió d'hivern? A LA FARGA de gener us ho podrem dir. F. Martí i Ruiz tan sols han perdut dues partides de les catorze jugades, mentre que Quintana i N. Ros n'han perdut tres. Espinar amb quatre perdudes els segueix i creiem que entre aquestes tripletes sortirà la campiona de l'edició d'enguany, si bé no cal oblidar que els que segueixen a continuació, Anglada, Cabezas, Padilla, Ferran i Llovet, encara no han deixat les armes i donaran molta guerra.

Després de la jornada setena la classificació està així: F. Martí i Ruiz, 12 punts; Quintana i N. Ros, 11; Espinar 10; Anglada 8; L. Cabezas, Padilla, Ferran i Llovet 7;

Macias 6; Barceló i Torres 5; Peruga, Pàmies i Morales 4; David i Fàbrega 3.

Potser els freds matinals dels mesos de gener i febrer no seran prou forts per equilibrar l'escalfor que es produirà a les partides ja que, com hem dit, la cosa està molt equilibrada.

A LA FARGA del mes de gener procurarem fer un resum del què ha estat la temporada petanquista en el decurs del 1981. Disposarem de més espai i, perquè no dir ho, més temps per a preparar-ho tot. Parlarem també del canvi de President de la Federació i de tot allò que s'hagi produït o comentat a l'Assemblea Anual.

Aprofitem per desitjar-vos un molt Bon Nadal i millor any 1982, en nom de la Junta del Club Petanca Salt. Fins l'any que ve.

muntanya C.E.S.

Excursions realitzades

SANT GREGORI DEL TURONAL

El dia 8 de novembre una quarantena de socis i amics vam pujar a Sant Gregori del Turonal. L'objectiu era fer una castanyada i estava previst collir les castanyes que trobéssim pel camí.

Una vegada dalt a l'ermita vàrem fer un bon foc i es van torrar les castanyes i es va coure la carn a la brasa. Tota aquesta feina ens va servir per agafar forces i superar el fred rigorós que feia. Aplegats al voltant del foc vàrem encetar un bon repertori de cançons de muntanya.

La novetat d'aquesta excursió és que la vàrem fer junts en autocar, que ens va deixar a La Cellera i ens va recollir a Osor.

EL PUIGSACALM

El dia 22 de novembre es va fer la clàssica excursió al Puigsacalm. Aquesta sortida no podia faltar en el nostre programa, per la bellesa tardoral del paisatge, els espectaculars cingles i la vall de Bas. Enguany hem de fer constar, però, el trist espectacle de la sequedat de la muntanya, demostrant-ho clarament la pois del camí i el raig escàs de la Font Tornadissa. Però encara amb paciència vam proveir d'aigua fresca. Participants: Vint-i-un socis i amics.

MONTSENY (8 de desembre)

Tant el Montseny com el Canigó són dos punts importants de referència climatològica per als saltencs. Una per la lluentor de la neu en un dia clar d'hivern, que vol dir que el francès ens envia aires freds, i l'altra per mirar si s'acosta la broma que ens porta la pluja.

Aquesta última va ser la que vàrem pujar 25 socis i amics des de Viladrau al Matagalls. La caminada va ser molt engrescadora per tothom, ressaltant el carmells de glac, penjant dels faigs despallats sobre una catifa de fulles, que moltes vegades hàvem de fer equilibris per avançar.

PROPERES ACTIVITATS

20 de Desembre: Portada del pessebre al cim "del Ferran".
ITINERARI: Sadernes - Pont d'en Valentí - Talaixà - El Ferran
Prat de les pomes - Sadernes.

24 de Desembre: Missa del gall a Sant Medir. - Ressonop a Can Catofa. Places limitades!!!

10 de Gener: Excursió a Sant Grau d'Entreperes. La calma.
23 i 24 de Gener, Hostalets de Bas - Sant Miquel de Falgars i Cabrera.



motos catalunya



PERE TEIXIDOR

VENDA I REPARACIO MOTOCICLETES
MONTESA - DERBI - HONDA - GIMSON -
VESPA - VESPINO - PEUGEOT.

Carrer Major de Salt, 307 - ☎ 23 93 67
S A L T - GIRONA

Dinitrol®

TRACTAMENT ANTICORROSIU SUEC
PER A CARROCERIES D'AUTOMOBILS



ROBERT VIDAL HORTA

SERVEI COMPLERT PER A LA REPARA-
CIO D'AUTOMOBILS.

Mecanica, Planxisteria, Pintura, Electricitat,
Pneumatics, Tapisseria GRUA REMOLC.

Garatge Internacional

Ctra. Girona-Anglès (Afores de Salt)
Tels. 23 15 61 SALT.

EUROPA vol la PAU.

per MARTI FITA



Les Diades Nadalenques són propícies a parlar sobre la Pau i la Fraternitat Humana. El missatge nadalenc ens uneix més que mai durant uns dies per fer-nos adonar que la violència i l'agressivitat han d'ésser erradicades de l'home per conuiu amb amistat, sense perill ni amenaces.

EUROPA VOL LA PAU! Aquest és el crit unànim i majoritari que arreu de les nacions i països d'Europa s'ha aixecat.

La cursa desenfrenada d'armaments, l'anunci de la bomba de neutrons (que mata però no destrueix) els missils, — continentals o inter-continentals — les picabaralles constants entre les dues superpotències — EE.UU. i la URSS, fan que des dels darrers mesos, EUROPA, l'Europa pacífica i ciutadana, s'hagi aixecat per contraposar a les armes, a les bombes, i a les agressions territorials, un crit de pau, i una campanya vers el desarmament.

EE.UU. vol instal·lar més de 570 missils de les sèries "Pershing" i "Cruise" per contrabalançar l'actual superioritat rusa, pel que fa a armament estratègic, de missils SS-4, SS-5 i SS-20, i vol fer-ho a Europa, perquè creu en la possibilitat d'una guerra nuclear d'abast mig, que agafaria plenament el vell continent però no a les dues superpotències.

Esponàniament s'ha anat creant a Europa una mentalitat de moviment pacifista que s'oposa a l'anomenat "equilibri del terror". La pau mundial — inestable i fràgil — es basa avui en una cursa frenètica de l'armament nuclear (milions de vegades la potència de les bombes d'Hiroshima i Nagasaki ja que cap dels "dos colossos" pot avantatjar a l'altre. L'equilibri, tan delicat, es trencaria per la meitat.

Les manifestacions pacifistes, d'Hamburg, Brusel·les, Berlín, París, Bonn o les mateixes de Madrid i Barcelona, expressen el pensament de centenars de milers de persones, que malgrat les diferències ideològiques o socials, s'han unit per a protestar pel camí que alguns governants han triat, per a dominar el món sense cap respecte a la dignitat humana. El moviment pacifista "SALVAR LA TERRA" és una esperança que per aquests dies de Nadal es fa més viva que mai.

UN TREBALL QUE FA HISTÒRIA

NARCÍS BURCH

El nostre poble sempre ha estat motiu d'inquietuds de tota mena, unes en el món cultural, altres en el de la investigació, també en el món esportiu o en la política i, perquè no, en el treball quotidià. Ara, això sí, tots els que tenim inquietuds, és perquè volem superar contínuament el nostre esforç de fer millor el que ens hem proposat. I això és important que hi sigui, ja que aquesta tossuderia constant fa que la societat en general en surti beneficiada, i el poble trobi una estabilitat social que marca la seva pròpia existència.

Tot això ve a compte, perquè un grup d'estudiants de Graduat Escolar a l'Escola d'Adults de Salt, havien de fer un treball en grup i, entre els que hi havia per a triar, varen escollir el de la Història de Salt. Fins aquí no hi ha res d'estrany, però la sorpresa ha estat al veure el treball acabat i recopilat.

La veritat és que ha quedat tan bé que sembla fet per professionals. La seva acurada selecció de temes històrics és, sens dubte, un recull molt interessant del què ha estat el nostre poble al llarg dels segles. El títol d'aquest treball d'història és: HISTÒRIA D'UN POBLE BORRAT DEL MAPA PER DECRET. L'obra consta d'onze capítols molt extensos i cadascun d'ells té una dotzena de subcapítols, en els quals intenten compilar tot el més important i interessant que ha passat a Salt en els seus mil-cent anys d'història.

El treball comença amb una carta als lectors, explicant el perquè l'han dut a terme. Comença el primer capítol amb l'anexió de Salt a Girona, passant per les bases de l'anexió, consideracions, arguments, el poble presenta resistència, moviment independentista, conclusions i d'altres. El segon capítol és el Primers Pobladors. En ell hi trobem Història de SALTO, Legislació i Ordenació social, Factors del desenvolupament econòmic, Moviment demogràfic fins el segle XVI i d'altres. El tercer capítol és l'Espai Físic. Un capítol interessant ja que ens parlen de la vulcanologia, climatologia, la flora i la fauna, l'espai agrícola, explotació jurídica de l'espai, el règim ramader, comunicacions i

serveis, entre altres. El capítol quart és una compilació de fets històrics dels segles XVI al XIX. El cinquè és la població en el segle XX. Hi trobem l'evolució, procedència, estat civil, corrents emigratòries, etc. El sisè, tracta de l'Estructura Ideològica al segle XXI. Hi podem veure el moviment cultural i social dels anys 1900 fins al 1936, la guerra Europea, i les repercussions, eleccions a Corts, al Parlament o a les Municipals, moviment polític, la Postguerra i democràcia amb el Rei Joan Carles I. El setè capítol ens parla del creixement linial, és a dir, de l'estructura urbanística. El vuitè és l'Estructura Econòmica al segle XX. Ens parla dels primers contribuents, l'energia elèctrica, la crisi del 1919, i condició socio-econòmica de la població activa. El novè el titulen el Sistema Docent. Ens parla de l'escola Nacionalista del franquisme, de l'escola Religiosa i estatal, i de l'alfabetisme a Salt. El desè, és un quadern de notes i comentaris. Ens parla de l'escut de Salt, el rellotge del campanar, del Butlletí La Farga, personatges de Salt i notes esportives entre altres. I per últim el capítol onzè són les dades bibliogràfiques, on s'han documentat per fer l'obra.

Per dur a terme aquesta magnífica recopilació de més de trescentes pàgines, per cert molt ben compaginades, amb fotografies, gravats, mapes, dibuixos i gràfics, han espigolat en diverses publicacions de les nostres comarques, com ja diuen ells a l'últim capítol. Són diversos llibres,

diaris, revistes, programes de Festa Major, escrits d'historiadors, guia telefònica i, fins i tot algunes vegades el Butlletí La Farga.

Si aquest recull històric fet per aquesta colla d'estudiants adults, que han posat tot el seu saber i esforç en aglutinar tots aquests interessants fets que han passat a casa nostra, es podés publicar, ben corregida i traduïda a la nostra llengua per experts professionals, seria, crec jo, un dels millors regals que es poden fer a un poble que lluita constantment per retrobar la seva identitat, encara no perduda del tot. Aquest fet n'és una mostra clara i palpable del fet que el poble de Salt té una cultura, una personalitat històrica, que ni els Decrets ni les Dictadures no poden borrar així com així.

Només em queda felicitar-los a tots ells, perquè han demostrat que una inquietud es pot dur a terme si no es regategen esforços. I els vull encoratjar perquè intentin publicar-la ja que seria molt interessant per a tots, i per a ells seria el premi al gran esforç realitzat.

Els autors són: la TERESA COMAMALA, la DOLORS BAGUÉ, la MARGARIDA FERNÁNDEZ, en BARTOMEU SALVADOR, en JORDI DUART, l'ANDREU RAMOS i en FRANCESC GRABULOSA.

A tots ells la meua cordial felicitació.



"... El poble de Salt té una cultura, una personalitat històrica, que ni els decrets ni les dictadures no poden borrar així com així..."

Per MER FABREGA

L'ESCOLA D'ADULTS DE SALT

Una sòlida realitat

Fa uns 5 anys, neixia d'una manera precària i modesta, l'ESCOLA D'ADULTS DE SALT, en uns locals també modestos de l'Associació de Veïns.

Des d'aleshores han passat moltes coses. Moltes hores de treball, moltes hores d'ingratitude. Una corrua incessant de locals per a desenvolupar la seva tasca —dirigida a treballadors i treballadores del poble— que volen, en sortir de la seva ocupació laboral, fer realitat el dret de cada individu a adquirir Cultura.

Darrerament l'ESCOLA D'ADULTS és notícia per dues raons: 1.ª Perquè ha publicat un enorme volum sobre EL POBLE DE SALT, i 2.ª perquè es va fer als seus "definitius" locals del Carrer Major, la presentació a les comarques gironines d'una cartilla d'alfabetització elaborada també per un equip de Mestres d'Adults, de la Font de la Pòlvora.

El Volum sobre Salt, treballat i reelaborat pels propis alumnes, és un testimoni viu del fruit d'una escola fins ara "itinerant", però que ha aconseguit, amb voluntat i lluita, afincar-se i arrelar-se a Salt. En tot cas caldrà fer-ne més comentaris a part.

I CICLE D'ESPECTACLES INFANTILS A SALT

Dia 5 de desembre: Teatre infantil; "EL GENERALET" pel grup Tramoia.

Dia 12: Cinema, "EL TRIUNFO DE TARZAN" i "Rosa blanca, Rosa Roja". La primera és llarga i la segona és un curt de dibuixos.

Dia 19: Titelles, "LA FILLA DEL SOL I LA LLUNA", per la companyia de CAN PANXUT.

Aquesta és la programació del mes de desembre d'aquest I Cicle d'Espectacles Infantils que organitza i patrocina el Consell Municipal de

Salt, cada dissabte a les 4 de la tarda, al Patronat de Salt (Can Panxut). Recordem que el preu de l'entrada és només de 25 pessetes.

CLASSES DE CATALÀ AL CASAL

Organitzades pel Casal de Jubilats de Salt i amb el suport de la Cambra de Comerç i Indústria de Girona, el Professor Salvador Sunyer i Bover està donant classes de català corresponents a 1.er i 2.on curs. Tenen lloc els dimarts i els divendres, al vespre, en el local del Casal. La seva duració està prevista fins el mes de juny del 1982.

MOSTRA-RECUILL DE CONTES ECOLOGICS

La revista FULLARACA convoca la primera edició d'una mostra de contes ecològics.

Amb aquesta convocatòria es pretén, més que res, oferir tot allò que els autors hagin experimentat i/o somniat respecte a com viu, com treballa, com es relaciona, com actua i com pensa l'home, així com de forma ideal ens agradaria que enfocés la seva vida, el seu treball, les seves relacions, la seva actuació i el seu pensament.

Tema. El tema pot estar argumentat i tractat lliurement per l'autor, sempre que tingui com a eix principal la natura i els problemes ecològics. La presentació cal fer-la en forma de conte.

Dades de presentació: Els originals poden ser presentats fins el 31 de gener de 1982

Llengua: La mostra és per a contes escrits en català.

Presentació d'originals: Poden ser enviats a LA FULLARACA, apartat de Correus 393 de Girona, o entregats a la "Llibreria 22", carrer Hortes, 22 i també a la Llibreria "Les Voltes", Plaça del Vi, n.º 2, ambdues de Girona.

(Sequeix a la pàg. 13)



Cartell dissenyat per Carles Vivó



El número 378-A del catàleg de figures de pessebre era un àngel de 12 cms. Ros, amb unes bones galtones i unes mans de no haver anat mai a sorrejar. Per fora, una poma camosina, vessant satisfacció. Satisfacció de fang, ben mirat, perquè ja feia dos o tres Nadals que volia desertar del seu lloc d'àngel del pessebre per a realitzar-se més —pensava ell— en el rovell de l'ou de la societat de consum, precisament al davant d'un televisor engegat. Era tan divertida la festa major de la publicitat, quan venia Nadal! Els anuncis el trastornaven, pobre àngel 378-A! S'hi feia un impressionant embolic, entre xampanyes estereofònics, nines que fan bombolles, torrons que prenen el biberó, i conyac que van muntats a cavall. El nostre àngel havia estat ancorat en el seu "Gloria in excelsis Deo" que duia escrit a la cinteta i aquell allau de publicitat era per a no pair-ho mai més. Havia mossegat l'ham. Per postres també havia estat de servei al pessebre d'uns grans magatzems. Ell i la cinteta havien presenciat la febre dels establiments quan s'acosten Festes. A les altes esferes dels àngels hi hagué avis:

— Estem avergonyits de tu, angelet, enlluernat pel consumisme d'allà baix. El teu lloc era al pessebre. Si continues així seràs biodegradat i et convertirem en un vulgar àngel de la guarda, com aquells ensopits de les estampes d'abans del Concili.

Totes les amonestacions varen ser inútils. El 378-A va sortir del núvol murmurant: "Esteu arreglats si us penseu que continuaré aguantant la cinteta, sempre més..." Una autèntica rebel·lió.

Aquell Nadal l'àngel 378-A havia de fer presència en un pessebre tot popular que havien construït al peu de la torre Cornèlia, en el Passeig Arqueològic. El dia 24, abans de la missa del gall de la catedral, a la inauguració del pessebre no hi havia àngel.

— Com que ara ho roben tot! —comentava un senyor-senyor.

A trenc d'alba les coses es complicaren. Quan els primers canonges es donaren compte de la imperfecció anaven cridant, carrer de la Força avall:

— Això abans no passava, en temps de l'altre! Aleshores sí que ho arreglaven!

I heus aquí que l'àngel del campanar de la catedral, en veure que un seu parent mancava al seu lloc del pessebre abandonà la seva tribuna d'honor de la ciutat i d'una volada baixà al pessebre del Passeig Arqueològic. El Nen Jesús es va estranyar:

— D'on surts, tu, àngel de la catedral, amb els teus 85 quilos metàl·lics?

— Jo —parlà el bronze— he vist que no tenieu àngel. Si m'hi voleu, em quedo.

— Ets un bon àngel, però ets massa ferm. Aquí al

pessebre tots som de fang o, modernament, de plàstic. Nadal és més senzill —aclarí el Nen Jesús. Si veiessis l'art pobre dels pessebristes tot és planer i simple: amb la farigola fan les oliveres, amb bruc fan la soca dels pins i amb moisa seca aconsegueixen la seva copa; el tronc del boix els serveix per fer l'alzina surera, un arbre molt gironí; retallen l'esponja de carbassa i en fan un xiper.

— D'això sí que no en sé pas res. Si parlessiu de vents, fóra diferent —s'excusava l'àngel.

— Em sembla que no puc permetre que et quedis aquí al pessebre. Torna-te'n allà dalt, àngel de la catedral. Hi ha una altra raó, encara, per no deixar-te quedar: si els canonges miren enlaire per saber d'on ve el vent i no et troben al teu lloc, aleshores es posaran nerviosos.

— Jo, com vulgueu. Nen Jesús, vós maneü.

— T'estimo el teu oferiment. Però ben mirat el Nadal no depén pas d'un àngel més o d'un àngel menys. Sense ell farem igual. Jo he nascut perquè tinc fe en els homes. M'atreveixo a dir que tinc més fe en els homes que no pas en els àngels; no t'ofenguis, però moltes gràcies, et veig massa ferreny, molt ben fet, perfecte, com aquells teus germans de l'Antic Testament, que avui s'ha clos. No vull que els homes i les dones s'espantin, veient-te de tu a tu. En el pessebre tot és més senzill. Vàrem començar amb pastors que feien les sopes perquè era un grup humà molt a l'abast del poble.

— Quan no hi ha boira encara en veig, de pastors, per la banda de Sant Daniel, —s'engrescava l'àngel. En aquest moment el Nen Jesús es va remenar en el seu jaç de palla. Diuen els teòlegs consultats que allò era signe de fredor ambiental. La Mare de Déu i Sant Josep, que no sentien res de la conversa immaterial entre el Nen i l'àngel, abrigaren el seu fill.

El Nen Jesús s'anava confiant a l'àngel de la catedral, que el trobava més bo que un troç de pa; dic de ferro.

— He vingut a patir pels homes, no pas per un àngel, amb perdó dels teus. Puc prescindir d'una legió d'àngels. En canvi no puc prescindir d'uns determinats grups humans.

— Maneü-me, doncs.

— Si vols col·laborar, vull veure i trobar-me amb la gent dels camps de refugiats de guerra, porta'm uns vietnamites amb les seves famílies, i afegim-hi uns palestins, i uns orfes d'uns països gairebé sense nom de l'Àfrica misteriosa, seran els pastors del meu pessebre. Mira de trobar, ja et serà fàcil, uns nens que viuen, per exemple, a la Meridiana de Barcelona i ja no saben de quin color és l'alegria del vert madur, de tan contaminats que estan en un habitacle del dimoni. Fes venir totes les esposes i les mares dels sudamericans

desapareguts sense deixar rastre. Vull veure com són i què pensen i què no troben aquells nois i noies que es droguen sense salvament. Porta'm els indigents del tercer món, i els oblidats d'arreu. I buida els hospitals i els manicomis i els llits dels incurables i dels desesperats. Fes venir-los tots. I digues a tothom que jo també sóc de fang. Digues que jo tampoc tinc àngel: som iguals.

— Però sóc jo, el vostre àngel, Nen Jesús.

— No, ja t'he dit que moltes gràcies. Deixa'm passar per l'aprenentatge. He vingut a fer-me semblant a tots ells. Ara ves, corre, vola. Ves a buscar-los i abans de migdia sigues al teu lloc del campanar, que ningú et trobi a faltar, a aquella hora. Adéu. Si et necessito ja sé la teva adreça.

L'àngel de la catedral va complir meravellosament l'encàrrec. Se li varen multiplicar les ales i en poques hores va escorcollar tot el món, menant tots aquells grups humans cap al Passeig Arqueològic. Va ser un pessebre molt reflexiu, molt íntim, malgrat els milers i milers de persones que havien vingut a aplegar-s'hi. Certament, tots els Nadals són bons per a aquells que enceten el Nou, el Flamant Testament.

Aquells contemporanis pastors del pessebre, aquells grups de marginats, les deixalles d'un món que persegueix l'èxit i el poder, acostumats a la impotència no sabien fer-se ni unes tristes sopes de menta. Molts no sabien ni parlar, de tan fets a no emprar mai la pròpia veu. Adhuc el Nen Jesús no gosava començar de trencar el glaç de l'aliment de la paraula perquè tenia por que a molts, amb el ventre buit, els podria reprendre.

L'escena es va animar quelcom quan va irrompre al pessebre l'àngel 378-A, content, tot arrepenit de la seva rebel·lió:

— Oh! quanta gent! I els que deuen faltar-hi, encara! Són els que sortiren en els reportatges, si no els censuressin! S'acostà al Nen Jesús i sense compliments de cap mena es va sincerar: —Ara, això és engrescador. Em quedo, si encara em volu. Puc ser l'àngel dels que no tenen àngel.

L'àngel 378-A havia perdut la cinteta, però a sota l'ala, amagat, hi duia un valuós aparell de vídeo, que volia regalar al Nen Jesús. Qui sap si somiava en una anunciació programada de la Bona Nova. L'aparell, però, no va pas tenir massa sort perquè el bou del pessebre li va donar l'esquena, aquella esquena tan apocalíptica dels bous, i es va embrutir precisament al damunt del vídeo. I un bou no és pas un ocell, ni de lluny.

El Nen Jesús somrigué i mirant-se al bou va fer:

— Ets un entremaliat.

Torna cada any —cada dos per tres— Nadal. I amb ell torna una meva curiositat per saber si els gironins no estarem massa acostumats a veure sempre l'àngel de la catedral al seu lloc de sempre.



H. Maten 84

(Vé de la pàg. 91)

EL TALLERET DE SALT



ESTRUÇOS D'ESCENARI

Els dies 11, 12, 13, 18, 19 i 20 de desembre de 1981, 15, 16, 17, 22, 23 i 24 de gener de 1982, a 2/4 d'11 de la nit, menys els diumenges que serà a les 8 del vespre, "El Talleret" de Salt, en el Teatre del Patronat presenta l'espectacle ESTRUÇOS D'ESCENARI. Sobre aquest muntatge realment singular de fragments de Shakespeare reproduïm l'opinió del Sr. Narcís-Jordi Aragó que ens dona una visió clara i precisa sobre la qüestió:

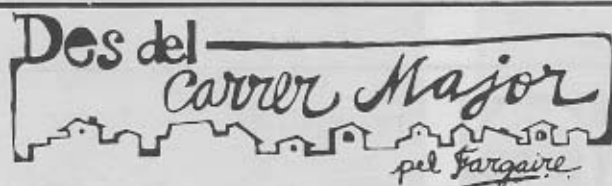
"Sens dubte que un tractament a fons d'aquest text pot donar lloc a un espectacle de singulars possibilitats dramàtiques: d'una banda, una nova reflexió sobre la perennitat i l'actualitat de Shakespeare, dels clàssics; de l'altra, un nou exercici entorn de la màgia inesgotable del joc escènic en la suggestiva frontera entre la creació literària i realitat, entre representació teatral i vida quotidiana".

D. NICOLÀS CALLEJA PÉREZ.

El dia 9 d'octubre proppassat va morir a León el Sr. Nicolás Calleja Pérez. Don Nicolás era el Veterinari titular municipal de Salt des de feia 30 anys. Treiem aquí la seva personalitat per la seva doble condició de

saltenc d'adopció i per la de persona extraordinàriament culta. Abans de venir al nostre poble era Professor d'Anatomia animal a la Facultat de Veterinària de León. Des de l'anexió de Salt a Girona posseïa la plaça de veterinari titular a títol personal. Informacions que ens han arribat ens diuen que la Generalitat convocarà aquesta vacant no com una plaça més corresponent a Girona sinó com a vacant pròpia de Salt. Cas de confirmar-se definitivament veurem com curiosament un Organisme Administratiu situat a distància entén molt millor la problemàtica del nostre poble, no pas algun altre que està només a 3 o 4 passes de Salt.

MER FÀBREGA.



LA IMMIGRACIÓ AL NOSTRE POBLE: LES ENTITATS I LA INTEGRACIÓ (i II)

Avui dia, la gran majoria dels fills dels immigrants a Salt, dels anys 20 i anys 40, són totalment catalans en la parla i en els costums i ningú, si no acut al seu cognom, sabrà distingir si els seus pares eren de Catalunya des de generacions o bé només fa unes dècades que van arribar aquí. La integració ha estat total, i fins i tot molts d'ells són els més grans defensors dels drets del poble català, o de les mateixes reivindicacions del poble de Salt.

La integració en el context de Salt és avui més difícil per raons complexes molt diferents. Els grans blocs i edificis que s'han construït en els darrers 15 anys, ha creat situacions molt més greus per a integrar-se que en els anys 20 o els anys 40.

Salt pateix, a escala més reduïda, el mateix problema de la majoria de les poblacions del cinturó de Barcelona: Santa Coloma de Gramenet, Cornellà de Llobregat, l'Hospitalet, etc. que els nous barris han crescut en massa, forçats per pures raons econòmiques d'un lucre ràpid, i que no han aconseguit sedimentar-se fins després de molts anys, i després d'una o dues generacions.

La integració, que de cap manera vol dir renunciar a la pròpia cultura i a la pròpia parla, vol dir formar una sola comunitat nova entre els de Salt de "tota la vida" —els menys— i els nou vinguts des de fa pocs anys —els més—, necessària per a poder avançar i resoldre els petits i grans problemes comunitaris.

La integració es pot fer, a més del carrer (difícil), en dos fronts: les **ESCOLES** i les **ENTITATS**.

Les escoles hi juguen un paper fonamental puix que a través del joc i l'aprenentatge no hi ha diferències ni de llengua ni de classe social. Els nens des de petits és quan millor es poden integrar. No tenen les vivències emotives d'un passat, propi de les persones grans. És a les escoles del nostre poble que han d'aprendre l'ensenyament del català i en català, com a forma de poder conviure amb normalitat i integrar-se en el context social on viuen.

Les Entitats del nostre poble també fan una funció bàsica d'integració: unes vegades conscientment i d'altres potser inconscientment; el cert és que una Entitat a Salt quan més força té, és quan reflexa la

convivència de persones del "Salt de tota la vida", amb persones arribades "fa pocs temps".

EL CASAL DE JUBILATS (amb totes les seves Seccions), L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS o el CLUB DE FUTBOL SALT, per dir tres exemples ben diferents, són tres tipus d'Entitats que aglutinen gent molt diversa, de diferent llengua i cultura, motivades per uns interessos molt concrets, que no en fan de la llengua una barrera, sinó una convivència i un respecte.

En la mesura que a través de les Entitats del nostre poble s'hi puguin integrar gent diversa en el parlar —catalano-parlants i castellano-parlants— Salt s'anirà refent com a poble i podrà avançar.

El perillós seria consolidar aquells grups tancats, simples capelletes, que enfronten les comunitats latents, i que no uneixen sinó que separen.

PERE GELI

No fa pas molt temps, i veient les fotografies que il·lustren aquest TEVA/MEVA, els que tenim a cura la secció vam creure oportú parlar de totes aquelles coses que per un o altre motiu foren en un temps no pas molt llunyà part de la història de Salt. Parlar de cavalls i Sant Antoni a Salt és parlar d'en Josep Julià, de l'hereu Maret, de l'Enric de can Boric, d'en Pepet de Ca l'Anton, d'en Pere del Sitjà, d'en Josep de can Massana, dels germans Geli i molts d'altres que per raons d'espai no podem fer-ne menció. Per aconseguir una recopilació de tots aquells festeigs comptem avui amb un saltenc de la "saga dels Valent": en Pere Geli.

benedicció dels animals a la sortida de l'Ofici i a partir del 1945 ja es va comptar amb una bandera, de la que en foren padrins la Soletat de can Farriol i el meu pare en Manel Geli.

— Com era la Festa de Sant Antoni?

— En aquell temps, la pagesia dominava a Salt. Moltes cases teníem animals de treball —hortelans, pagesos— i els animals de peu rodó feien la feina que avui tan els tractors, camions, etc. Tots els qui en tenien, es reunien per Sant Antoni per a celebrar la seva festa. Ofici el matí, seguit de cercavila amb orquestra. Sardanes i ball complementaven la jornada amb notes que cal esmentar

popular, fou l'any 1953. Els motius estaven íntimament lligats amb la mecanització de l'horta i la pagesia. El tractor va suplir a l'animal de peu rodó i els camions als carros. El fet d'haver-hi cada vegada menys animals va portar com a conseqüència la desaparició de la cercavila i només es feia sardanes i ball. Més tard i com a conseqüència de la manca de protagonistes i estic parlant dels animals dels que Sant Antoni n'és advocat, la festa anà decaient fins a desaparèixer.

— És possible tornar a veure la festa de Sant Antoni a Salt?

— Crec que com la d'anys enrera no, encara que es pot refer fàcilment i això està en el desig de molts afeccionats.



— D'on vé el nom de Valent?

— En Felip Geli, el meu besavi, va fer-se mereixedor d'aquest motiu per diferents raons: fou un home valent de nom i de fets i tots els descendents d'en Felip portem el motiu de Valent a les espatlles.

— En Pere Geli ha estat de sempre íntimament lligat al món del cavall, no només com a gran practicant de l'equitació sinó com a representant de diferents estaments oficials a Girona. Però no és pas aquesta la faceta que ens interessa d'en Pere. Voldríem que ens parlés de la Festa de Sant Antoni a Salt. Recordes la data d'inici d'aquesta festa?

— Haig de fer-ho de memòria, ja que era molt petit. Els primers records em venen de converses amb el meu pare i d'altres que, d'una manera o altra foren els iniciadors de la Festa. Crec que a l'any 1945, es va començar a fer d'una manera ben popular. Fins llavors es feia la



ja que formen part de la història. Recordo perfectament que molts dies abans ja es preparava la carreta dels músics adornades amb guirnaldes i serpentines. Això era motiu de què ens trobéssim els que més tard intervindríem a la festa per a preparar-ho tot. Aquestes trobades sempre es feien al vespre a fi de què la feina dures més dies. S'alternava la confecció de la carrossa amb rissosons de torrades amb all i oli i arengades. D'aquesta manera la cosa durava més, era motiu de què alguns agafessin "quatre besses" i era un vincle d'unió entre una colla, joves i vells, que hi participàvem. Com a nota anecdòtica cal fer menció de què cada any es rifava un porc i es venien els números ensenyant-lo a domicili. Avui Salt i el Veinat, demà Santa Eugènia i Bescanó, i així dia a dia fins vendre tots els números.

— Perquè es van acabar les Festes de Sant Antoni?

— Crec que la última com a festa



— El cavall, al gairebé desaparèixer com a animal de treball, no ha esdevingut animal de luxe?

— Ca, home! Jo conec gent de totes les esferes socials que tenen i monten un cavall. El tenir-lo està cada dia més a l'abast de tothom; la seva pràctica està considerada com un esport, moltes vegades menys car que el motorisme o l'esky, per citar-ne alguns. Crec, doncs, que es pot fer un Sant Antoni, potser diferent del d'altres anys, però conservant l'esperit de la verdadera festa.

Aquesta és la paraula: FESTA. Com la d'anys enrera o diferent. Amb els Tres Toms davant i la gent disfrutant. Amb galetes i vi dolç. FESTA, amb cercavila i sardanes. FESTA... FESTA... FESTA... i sobretot popular. Tornar a veure el Sant Antoni a Salt és potser feina de tots. Organitzant-la o acceptant-la. Som-hi?

SALT

per Maurici Duran.

En sóc resident des de fa uns vuit anys, però no veí encara. Pertanyo, de moment, al cens d'un poble més petitó: Camós. Però un dia va arribar-me el ressó d'una convocatòria de la Comissió per a la Independència de Salt, una independència malauradament perduda l'any 1974 "malgrat l'oposició dels habitants", com diu la nostra enciclopedia. I com que la invitació es feia extensiva a "tothom que aboni la independència" heus ací que també puc dir-hi la meua sobre els intents de recuperació de la lògica identitat d'aquest poble volgut i engrandit d'arran del Ter.

Cal afirmar per endavant que no es pot dubtar ja de la generalitzada voluntat d'independència de Salt i en conseqüència la segregació d'aquest municipi del de Girona ha d'arribar a ésser una realitat a curt, llarg o mig termini. Però haig de manifestar, per la motivació que més endavant explicaré, que no va convencer ni agradar l'assemblea esmentada (Les Bernardes, 13-2-81) de la qual n'esperava pronunciacions de major "garra". Vaig trobar-la monòtona, ingènua, quasi castrada i amb massa esperit de ramat a l'hora d'aprovar les intrascendents decisions. Per què?

Sembla, i encara que la tornada a la independència de Salt haurà d'ésser realitat per els constants efectes de la petició popular, que la decisió unànim i oportuna de l'Ajuntament de Girona d'arribar a un acord per al aleshores "començament de l'expedient de segregació", fet ocorregut amb quaranta-vuit hores d'antel·lació a l'esmentada Reunió promoguda a Salt, minvà prestància a aquesta. Indubtablement ens trobem davant d'un fet insolit. Perquè sembla que uns i altres —Salt i Girona— desitgen exactament el mateix. Existeix —explicat en altres termes — acord entre arrendador i arrendatari.

Donada aquesta circumstància no va poder-se ni tan sols programar durant aquella Assemblea una marxa de saltencs cap al Consistori gironí, car podia, a la vegada, haver sortit una altra marxa gironina cap a Salt moguda pels mateixos sentiments

de segregació i d'independència, precedida per les mateixes pancartes i sota la proliferació de similars "slogans" i cànctics de llibertat. Figurem-nos a uns i altres, uns baixant i els altres pujant trobats i barrejats amb el tràfec sempre agobiant —autocars de TEISA, inclosos —en un lloc determinat d'un altre expoble —Santa Eugènia— que de moment també ja va guanyar la primera partida a l'Ajuntament de Girona "salvant el seu cementiri".

Ara és qüestió de seguir l'expedient de segregació —que sembla anar endavant— o sia el papereig que imposa l'eterna burocràcia muntada per aquests casos i la independència de Salt, no cal dubtar-ho, arribarà en el seu degut moment i hora. És trist, tanmateix, que presa la resolució de l'Ajuntament de Girona i comprovat el sentiment majoritari dels de Salt no pugui resoldre's ràpidament la recuperació d'aquesta independència sen-

se traves. Perquè en el decurs de tanta espera, probablement bastants mesos, moltes o massa coses poden passar pel mig en aquest país d'incert i molt difícil esdevenir.

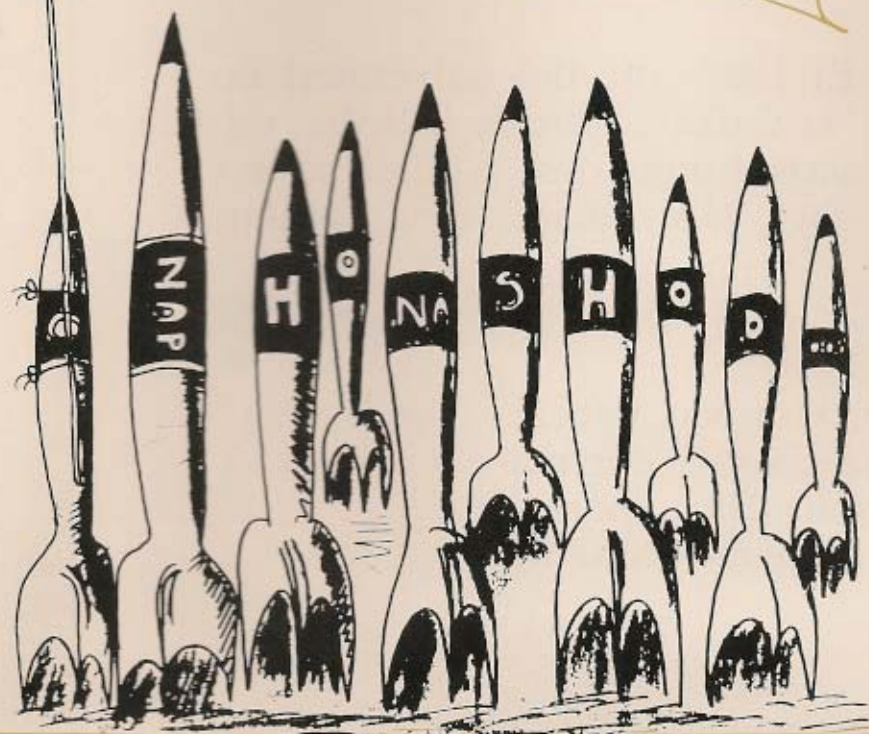
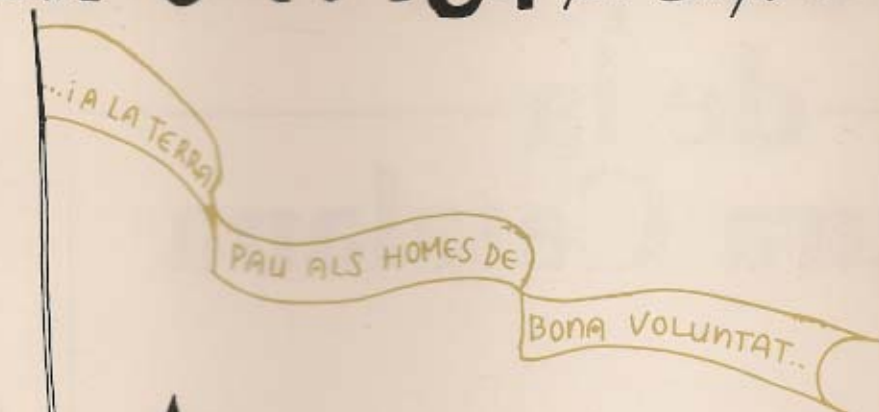
Com que té, sortosament, bastant la paella pel mànec la Generalitat, aquesta sembla que podria fer girar aquesta truita amb prou ous, ingredients i sabor saltenc. Cal pressionar sobre la mateixa perquè sobrevií el màxim possible el procés del paperam que comporta la sol·licitud de la independència de Salt, invocant al Conseller de Governació, l'honorable Sr. Joan Vidal i Gayolà, el que li pertoca: el deure de "remullar-se" en aquesta gran oportunitat històrica, donades i sabudes les seves vinculacions amb Salt. Només així, crec, pot accelerar-se quelcom el procés burocràtic, encaminat a obtenir la desitjada i ben merescuda independència d'aquest gran poble que és Salt.



Dibuix d'en Mateu, sobre Salt que va sortir a la Revista Presència, el Juliol del 74.

CAGA FERRO

L'ACUDIT FOLL per Bugarrac



 a tots els
lectors i amics
de la farga els
hi desitjem un bon
Any 1982.

la vida amb
HUMOR

FELICITACIÓ DE NADAL

S'estan perdent aquelles inefables felicitacions de Nadal, per l'estil de les de l'escombriaire o del carter. El Burxeta ho lamenta. I dedica aquest poema a aquesta part de la història negra del nostre país.

*Amb vint-i-nou batzegades
vint-i-nou Fargues han sortit.
Com vint-i-nou batallades,
com vint-i-nou clatellades
que Salt rep saltant del llit.*

*Al Director i al Fargaire,
l'avi Pau i en Cebrian,
en Guillem, el dibuixaire,
al Burxeta rondinaire,
en Maret i en Tòfol gran.*

*Als Jubilats, la petanca,
la muntanya i el Rector,
les empentes de la banca,
la Gassol. I encara hi manca
President i Fundador.*

*I altres companys i companyes
que recordo amb emoció.
Les maniobres estranyes,
on s'hi han trencat les banyes
més de quatre amb gran dolor.*

*Bon Nadal i bones festes,
tant si peta com no peta
el xampany de les congestes,
la grandesa de les gestes,
de cor us desitja*

EL BURXETA

